

Onnodige medische zorg tegengaan vergt doorbreken van patronen

Mensen ondergaan soms medische verrichtingen die geen gezondheidswinst opleveren. Het blijkt niet eenvoudig om deze ongewenste ‘medicalisering’ terug te dringen. Volgens de Gezondheidsraad zijn er verbeteringen nodig in het arts-patiënt-contact, in de betrouwbaarheid van medische informatie op internet, in de regels voor de toelating van nieuwe medische apparatuur en in de opstelling van medische richtlijnen.

Het is niet wenselijk dat mensen op aandoeningen worden getest als niets erop wijst dat zij iets mankeren ('overtesten'), of dat met dure diagnostische tests onschuldige ziekten worden vastgesteld ('overdiagnose'). Evenmin is het de bedoeling dat mensen een behandeling krijgen waar ze niet beter van worden ('overbehandeling'). Toch komen deze dingen voor. Vaste patronen tussen patiënt, arts en medische industrie spelen hierbij een rol. De patiënt verlangt aandacht voor zijn/haar klacht (soms op basis van verontrustende informatie op internet), de arts is vanuit zijn taakopvatting snel geneigd om (be)handelend op te treden en de medische industrie streeft naar maximale omzet van geneesmiddelen en apparatuur. Deze cirkel van belangen is lastig te doorbreken.

Ongewenste medicalisering wordt onbedoeld ook bevorderd door het overheidsbeleid. Met prestatie-gerichte bekostiging bijvoorbeeld, worden ziekenhuizen (en ook veel ziekenhuisartsen) betaald voor wat ze doen en niet voor wat ze laten.

De Gezondheidsraad vindt dat de vraag in hoeverre er netto gezondheidswinst kan worden behaald altijd het uitgangspunt moet zijn van medisch handelen. In het verlengde daarvan ziet de raad mogelijkheden om ongewenste medicalisering tegen te gaan. Wanneer patiënten meer worden betrokken bij het afwegingsproces rond diagnostiek en behandelkeuzes, lijken zij minder geneigd om voor een medische interventie te kiezen. De overheid zou daarom in de financieringsstructuur ruimte moeten maken voor meer consulttijd. Ook door te investeren in betrouwbare medische informatievoorziening via internet kan ongewenste medicalisering worden tegengegaan. Verder kan de toelating van medische apparatuur en tests beter worden gereguleerd. En ten slotte is in medische richtlijnen meer aandacht nodig voor het risico op medicalisering.

De publicatie Maat houden met medisch handelen (nr. 2017/06) is te downloaden van www.gezondheidsraad.nl. Nadere inhoudelijke inlichtingen verstrekt Eert Schoten, tel. 06 462 36 998, e-mail: ej.schoten@gr.nl.